

homines ad inferendam injuriam impelluntur. Itaque si te aliqua re læserit proximus, cum preces facis parenti Deo, pete ut non modo te liberet a malo, id est ab iis, quas tibi proximus imponit, injuriis; sed illum ipsum eripiat proximum ex diaboli manu, cujus impulsu homines in fraudem inducuntur.

8.

Mala a quibus non liberamur, ferenda animo patienti, imo et gaudenti.

Illud denique sciendum est, si in precibus et votis non liberamur a malis, debere nos, quæ premant, ferre patienter, intelligentes placere divino numini, ut toleranter ea patiamur. Quare minime nos indignari, aut dolere par est, quod preces nostras non audiat Deus, sed omnia ad ejus nutum ac voluntatem referre oportet, existimantes id utile, id esse salutare, quod Deo placet, ut ita sit, non autem id, quod secus nobis videatur. Postremo docendi sunt pii auditores, dum in hoc vitæ curriculo versantur, eos ad omne incommodorum et calamitatum genus non solum æquo, sed etiam gaudenti animo ferendum, paratos esse debere. Omnes enim, inquit, qui pie volunt vivere in Christo Jesu, persecutionem patientur.¹ Item: Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei,² Rursum: Nonne hæc oportuit pati Christum, et ita intrare in gloriam suam?³ Non enim æquum est, servum majorem esse domino suo; sicuti turpe est, e sententia S. Bernardi, membra esse delicata sub spinoso capite.⁴ Præclarum illud est exemplum Uriæ propositum ad imitandum, qui, adhortante Davide, domi ut se contineret, inquit: Arca Dei et Israel et Juda habitant in papilionibus, et ego ingrediar domum meam?⁵

His instructi rationibus, ac meditationibus, si ad orandum veniamus, illud assequemur, ut, si minis undique cincti, malisque circumdati, quemadmodum tres illi pueri intacti ab igne, sic nos inviolati servemur; certe, ut Machabæi, casus adversos constanter ac fortiter feramus. In contumeliis et cruciatibus sacros imitabimur Apostolos, qui verberibus cæsi vehementer lætabantur, quod digni habiti essent, qui pro Christo Jesu contumelias paterentur;⁶ sic nos ita comparati canemus summa animi voluptate: Principes persecuti sunt me gratis: et a verbis suis formidavit cor meum. Lætabor ego super eloquia tua: sicut qui invenit spolia multa.⁷

¹ 2. Tim. III, 12. — ² Act. XIV, 21. — ³ Luc. XXIV, 26. — ⁴ De omnibus Sanctis Serm. V, 9. — ⁵ 2. Reg. XI, 11. — ⁶ Act. V, 41. — ⁷ Psal. CXVIII.

Orationis Dominicæ clausula

Amen.

Hanc vocem, sicuti est, signaculum orationis Dominicæ appellat sanctus Hieronymus in Commentariis in Matthæum.¹ Quare, ut admonuimus antea fideles de præparatione, quæ adhibenda sit prius quam aggrediantur ad divinam precationem, sic nunc faciendum duximus, ut clausulæ, ac finis ipsius precationis causam, rationemque cognoscant. Non enim pluris est divinas preces diligenter ordiri, quam religiose absolvere.

Sciat igitur fidelis populus multos esse, et eos uberes fructus, quos ex dominicæ orationis fine percipimus; sed omnium uberrimus, ac lætissimus fructus est eorum impetratio quæ postulavimus, de quo supra satis dictum est. Non solum autem consequimur postrema hac parte precationis, ut nostræ preces audiantur, sed quædam etiam majora ac præclariora, quam ut verbis explicari possint; nam, cum orando homines cum Deo colloquantur, ut sanctus Cyprianus ait,² fit quodam inexplicabili modo oranti divina majestas prior, quam cæteris; quem præterea singularibus ornat muneribus, ut qui pie Deum orant, quodam modo cum iis, qui ad ignem accedunt, comparari possint: qui si algent, calescunt, si calent, æstuant: sic illi assistentes ad Deum pro modo pietatis, ac fidei ardentes evadunt; inflammatur enim eorum animus ad Dei gloriam, mens illustratur admirabilem in modum, omnino cumulantur divinis muneribus; est enim illud proditum sanctis litteris: Prævenisti eum in benedictionibus dulcedinis.³ Exemplo est omnibus magnus ille Moyses, qui a Dei congressu, et colloquio digrediens divino quodam fulgore colucebat sic, ut Israelitæ ejus oculos, et os intueri non possent.⁴ Omnino qui vehementi illo studio preces faciunt, Dei benignitate ac majestate admirabiliter perfruuntur. Mane astabo, inquit Propheta, et videbo: quoniam non Deus volens iniquitatem tu es;⁵ hæc quo magis noscunt homines, eo Deum vehementiori

1.

Magni refert orationem religiose absolvere.

2.

Orationis fructus et bona.

¹ S. Hieronymus, In Matth. lib. 1. C. 6, n. 13. — ² S. Cyprianus, De or. Dom. — ³ Psal. XX, 4. — ⁴ Exo. XXXIV, 35; 2. Cor. III, 13. — ⁵ Ps. IV, 5.

cultu, ac pietate venerantur; eo etiam sentiunt jucundius quam suavis sit Dominus, et quam vere beati sint omnes, qui sperant in eo;¹ tunc vero clarissima illa luce circumfusi, quanta sit eorum humilitas, quanta sit Dei majestas, considerant; est enim illa sancti Augustini regula: Noverim te, noverim me.² Itaque fit ut suis viribus diffidentes, totos se committant Dei benignitati, minime dubitantes, quin is ipsos paterna illa sua, et admirabili charitate complexus, abundanter iis omnia suppeditet, quæ sint ad vitam, et salutem necessaria: hinc se ad agendas Deo gratias convertant quantas animo maximas capere possunt, quantas oratione complecti: quod magnum Davidem fecisse legimus, qui cum ita precationem instituisset: Salvum me fac ex omnibus persequentibus me, sic eam absolvit: Confitebor Domino secundum justitiam ejus, et psallam nomini Domini altissimi.³ Sunt ejusmodi sanctorum preces innumerabiles, quarum exordium est timoris plenum, clausula spei bonæ, lætitiæque referta; sed mirabile est, quam eo in genere eniteant Davidis ipsius precationes; nam cum metu perturbatus sic orare esset exorsus: Multi insurgunt adversum me; multi dicunt animæ meæ: non est salus ipsi in Deo ejus, confirmatus aliquando, gaudioque perfusus, subjunxit paulo post: Non timebo millia populi circumdantis me;⁴ alio etiam psalmo, suam cum deplorasset miseriam, ad extremum Deo confisus, incredibiliter lætatur spe sempiternæ beatitudinis: In pace in idipsum, inquit, dormiam, et requiescam.⁵ Quid illa: Domine, ne in furore tuo arguas me, neque in ira tua corripas me, quanto cum tremore, et pallore Prophetam dixisse credendum est? Contra, quæ deinceps sequuntur, quam fidenti, ac lætanti animo? Discedite a me, inquit, omnes, qui operamini iniquitatem: quoniam exaudivit Dominus vocem fletus mei.⁶ Cum vero Saülis iram, furoremque pertimesceret, quam humiliter ac demisse Dei opem implorabat: Deus in nomine tuo salvum me fac: et in virtute tua judica me; et tamen hilare, ac fidenter in eodem Psalmo subjecit: Ecce enim Deus adjuvat me: et Dominus susceptor est animæ meæ.⁷

¹ Ps. XXXIII, 9. — ² S. Augustinus, Solil. lib. II, C. I. n. 1. — ³ Ps. VII, 2. 18. — ⁴ Ps. III, 2. 3. 7. — ⁵ Ps. IV, 9. — ⁶ Ps. VI, 2. 9. — ⁷ Psal. LIII, 3. 6.

Quare qui se confert ad sacras preces fide, speque munitus, parentem adeat Deum, ut se id consequi posse, quod ei opus sit, nullo modo diffidat.

Sunt autem in extremo hoc divinæ precationis verbo, AMEN, multa quasi semina quædam earum rationum, cogitationumque, quas diximus; et quidem adeo frequens fuit hæc Hebræa vox in ore Salvatoris, ut Spiritui sancto placuerit, ut in Ecclesia Dei retineretur; cui voci illa quodam modo subjecta sententia est: Scito tuas auditas esse preces; habet enim vim respondentis, et illum, qui precibus, quod velit, impetrarit, cum bona gratia dimittentis Dei. Hanc sententiam perpetua Ecclesiæ Dei consuetudo comprobavit, quæ in sacrificio Missæ, cum pronuntiatur oratio Dominica, non rei sacræ ministris, quorum partes sunt illa dicere, Sed libera nos a malo, attribuit hanc vocem AMEN, sed ipsi sacerdoti, accommodatam, reservavit; qui cum Dei et hominum sit interpres, Deum exoratum esse populo respondet. Nec tamen hic ritus communis est omnium precationum, quippe cum in cæteris ministrorum sit munus respondendi, Amen; sed proprius Dominicæ orationis; nam in aliis precibus consensum modo, desideriumque significat, in hac responsio est, Deum orantis postulationi consensisse.

Ac varie quidem a multis est interpretatum hoc verbum, Amen. Septuaginta interpretes verterunt, fiat: alii reddiderunt, vere: Aquila, fideliter, convertit. Sed parvi refert, hoc, an illo modo sit redditum: modo habere intelligamus eam vim, quam diximus, confirmantis sacerdotis concessum id esse quod petebatur; cujus sententiæ testis est Apostolus in Epistola ad Corinthios: Quotquot enim, inquit, promissiones Dei sunt, in illo est: ideo et per ipsum Amen Deo, ad gloriam nostram.¹ Est etiam hæc nobis accommodata vox, in qua inest confirmatio quædam earum petitionum, quas adhuc adhibuimus: quæ etiam eos reddit attentos, qui dant operam factis precibus: fit enim sæpe, ut in precatione distracti homines variis cogitationibus, alio traducantur; imo vero summo studio petimus hac ipsa voce, ut omnia fiant, id est concedantur, qui antea petimus; vel potius

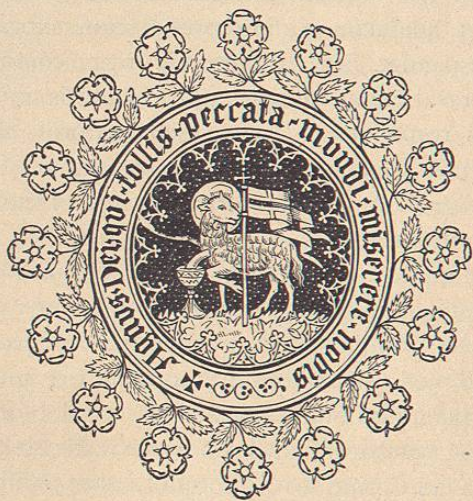
3.
Voce
Amen significatur exaudiri orationem:

ejus interpretatio.

¹ 2. Cor. I, 20.

intelligentes nos jam impetrasse omnia, ac sentientes præsentem vim divini auxilii, illud una cum Propheta canimus : Ecce enim Deus adjuvat me : et Dominus susceptor est animæ meæ.¹ Nec est quod quisquam dubitet, quin et nomine filii sui, et verbo, quo sæpissime is usus est, moveatur Deus, qui semper, ut ait Apostolus, exauditus est pro sua reverentia;² cujus est regnum, et potestas, et imperium, in sæcula sæculorum.³

¹ Ps. LIII, 6. — ² Hebr. V, 7. — ³ I, Petr. 4, 11.

DOMINICA PRIMA ADVENTUS.

Luc. xxi, 25-33.

*R*UNT signa in sole et luna, etc. — Hoc evangelium ad argumentum de iudicio generali traducendum est. Quare hic recurrat Parochus ad articulum Symboli, *Inde venturus est iudicare vivos et mortuos pag. 64-69.* prout faciendum præcipitur in fine proœmii, *p. 7.* Vel secundum aliarum ecclesiarum ritum.

Ecce Rex tuus venit tibi, etc. Matth. 21. — Hic opportune tractabit Parochus ea, quæ de incarnatione, et causis adventus Christi Domini nostri habentur art. 2. et 3. Symboli Apostolici. *p. 24, 32 et seqq.*

Invenietis asinam alligatam, et pullum cum ea, solvite etc. D. Athanasius, in sermone de verbis hujus Evangelii, ostendit, ex hoc loco Apostolis et eorum successoribus factam esse potestatem solvendi eos qui, instar asinorum, peccatorum pondere pressi, ad eos confugerent. Quare hic populo exponet Parochus, quæ habentur de confessione, *pag. 222 et seqq.* et absolutione, *p. 221 et seqq.* et de potestate remittendi peccata in Ecclesia, *p. 90. et seqq.*

DOMINICA II. ADVENTUS.

Matth. xi, 2-10.

Tu es qui venturus es, etc. Ista Joannis interrogatio tam sedula, ostendit quanto cum studio curare debeamus, ut de rebus fidei et nos, et ii, qui nobis subsunt, rite et a Catholicis Doctoribus instruamur : vide quæ huic argumento inserviunt initio Catechismi usque ad primum Symboli articulum, *p. 1 et seqq.*

In vinculis. — Fides usque ad vincula, imo ad necem usque, cum opus est, et a iudice urgemur, profitenda est; nec est satis eam pectore inclusam habere, quantumvis rectam et sinceram, ut ostenditur, *p. 12.*